

УДК 339

Оцінка сучасного стану розвитку ринку мобільного зв'язку в Україні

Маргіта Н.О.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри маркетингу і логістики
Національного університету «Львівська політехніка»

Карпій О.П.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри маркетингу і логістики
Національного університету «Львівська політехніка»

У статті проведено оцінку сучасного стану ринку мобільного зв'язку в Україні. Охарактеризовано найбільш доступні і використовувані споживачами послуги, до яких відносяться мобільний зв'язок та широкопалубний доступ до Інтернету. В статті структуровано доходи від надання різних видів послуг зв'язку. Проаналізовано місткість ринку послуг мобільного зв'язку у 2016 році, подано частки ринку основних мобільних операторів.

Ключові слова: послуга, клієнт, мобільний зв'язок, мобільний оператор, ринок мобільного зв'язку.

Маргіта Н.О., Карпій Е.П. ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ РАЗВИТИЯ РЫНКА СОТОВОЙ СВЯЗИ В УКРАИНЕ

В статье проведена оценка современного состояния рынка мобильной связи в Украине. Охарактеризованы наиболее доступные и используемые потребителями услуги, к которым относятся мобильная связь и широкополосный доступ в Интернет. В статье структурированы доходы от предоставления различных видов услуг связи. Проанализированы емкость рынка услуг мобильной связи в 2016 году, представлены доли рынка основных мобильных операторов.

Ключевые слова: услуга, мобильная связь, мобильный оператор, рынок мобильной связи.

Marhita N.O., Karpiv O.P. ASSESSMENT OF THE CURRENT STATUS OF DEVELOPMENT OF MOBILE COMMUNICATION MARKET IN UKRAINE

The article evaluated the current state of mobile communications market in Ukraine. We characterize most available and used by consumers of services, which include mobile and broadband Internet access. The article is structured revenues from different types of communication services. The analysis of the market capacity for mobile communication services in 2016, presented the main market share of mobile operators.

Keywords: service, client, mobile communication, mobile operator, mobile market.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах визначальним фактором прискорення економічного зростання є розвиток інформаційного простору та, зокрема, телекомунікаційної галузі. Саме активізація процесів інформатизації суспільства забезпечує перехід до нового типу економічних відносин, орієнтованих на інтереси людей, де головну роль відіграють телекомунікації, і, зокрема, мобільний зв'язок.

Сталий розвиток інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури є найважливішою передумовою для підвищення конкурентоспроможності економіки та інтеграції України у глобальне інформаційне суспільство, дозволяє розширити можливості людини отримувати доступ до національних та світових інформаційних ресурсів, поліпшити умови та якість життя [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню різноманітних аспектів розвитку телекомунікаційних ринків в цілому та вітчизняного ринку мобільного зв'язку зокрема, присвячені праці багатьох вчених, серед яких аналіз сучасного стану галузі зв'язку та інформатизації в Україні [1], дослідження конкуренції на ринку мобільного зв'язку [2] та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств мобільного зв'язку [3], а також аналіз послуг мобільного зв'язку на ринку України [4].

Формування цілей статті. Основне завдання дослідження полягає в оцінці сучасного стану розвитку ринку мобільного зв'язку в Україні.

Вклад основного матеріалу. Ринок мобільного зв'язку впродовж останніх років залишається таким сегментом галузі зв'язку, що найбільш динамічно розвивається

(рис. 1). Основними сегментами на ринку послуг зв'язку залишаються мобільний, телефонний фіксований та комп'ютерний зв'язок, спільна частка яких у загальних доходах від надання послуг зв'язку за підсумками 9 місяців 2016 року склала 83%.

Доходи від надання послуг мобільного зв'язку та комп'ютерного зв'язку демонструють тенденцію до збільшення протягом останніх чотирьох років (рис. 1), так доходи від надання послуг комп'ютерного зв'язку зросли на 20,8%, а доходи від послуг мобільного зв'язку зросли на 7,2% у період з 2013 по 2015 роки. Спостерігається також зростання доходів від послуг мобільного зв'язку за 9 місяців 2016 року у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року на 1,8%, що свідчить про позитивну динаміку зростання цього сегменту галузі зв'язку. У 2015 році доходи від надання послуг мобільного зв'язку склали 33205,6 млн. грн., збільшившись порівняно з попереднім періодом минулого року на 5,2%. При цьому за 9 місяців 2016 року цей показник склав понад 76% від загальнорічного показника у 2015 році.

Серед найбільш доступних для споживачів послуг в останні роки були послуги мобільного зв'язку, а також послуги широкопasmового доступу до Інтернету. Структуру доходів

від надання телекомунікаційних, поштових та кур'єрських послуг за 9 місяців 2016 року представлено на рис. 2.

Структуру телекомунікаційної галузі, як і в попередні роки визначає ринок мобільного зв'язку (рис. 2). Зокрема частка доходів від надання послуг мобільного зв'язку склала 56% за 9 місяців 2016 року, при цьому частка доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку становила всього 11%. В загальній структурі доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку найбільшу частку - 99,9% складають доходи від надання послуг стільникового зв'язку, збільшення обсягу яких у 2015 році відбулось на 5,2%, що призвело до збільшення загальної суми доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку.

За даними державної служби статистики України питома вага доходів від надання послуг мобільного зв'язку у загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг у 2015 році склала 65,3%, що на 0,1% менше ніж у 2014 році. Достатньо низька частка доходів від надання Інтернет-послуг на рівні 15% пояснюється зростанням обсягів мобільного Інтернет-трафіку.

За даними Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інфор-

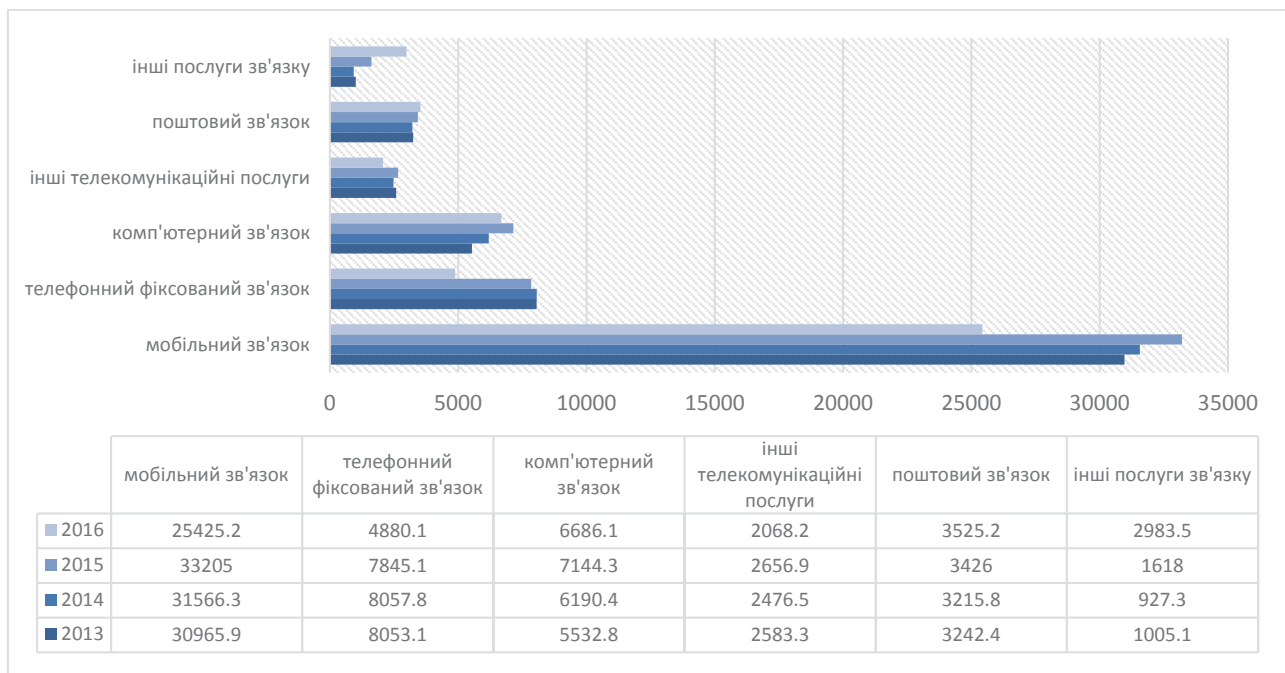

Рис. 1. Динаміка доходів від надання різних видів послуг зв'язку за 2013-2016 рр.¹, млн. грн.

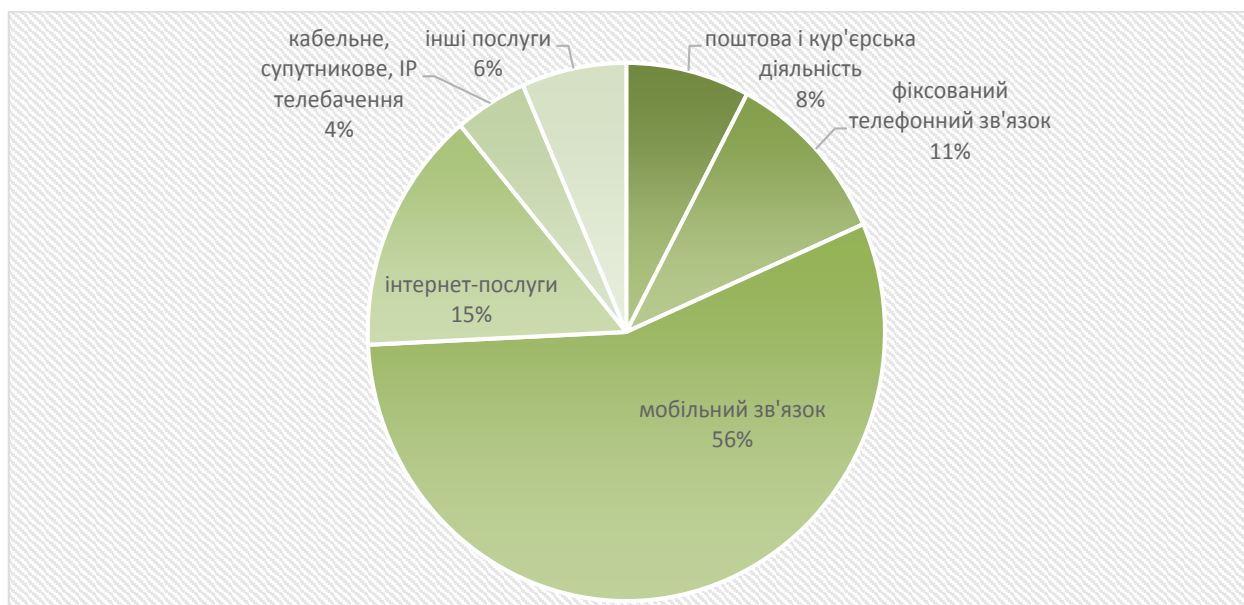
Джерело: побудовано на основі [5]

¹ дані за 9 місяців 2016 року

матизації за 2015 рік територія покриття мережами 3G збільшилась приблизно у 5 разів та дорівнює території таких країн, як Австрія, Швейцарія та Бельгія разом взятих. Зростання кількості кінцевих абонентських пристроїв, які працюють під управлінням операційних систем (смартфонів, планшетів), створило умови для зростання попиту споживачів на інформаційно-телекомунікаційні послуги з використанням високошвидкісних

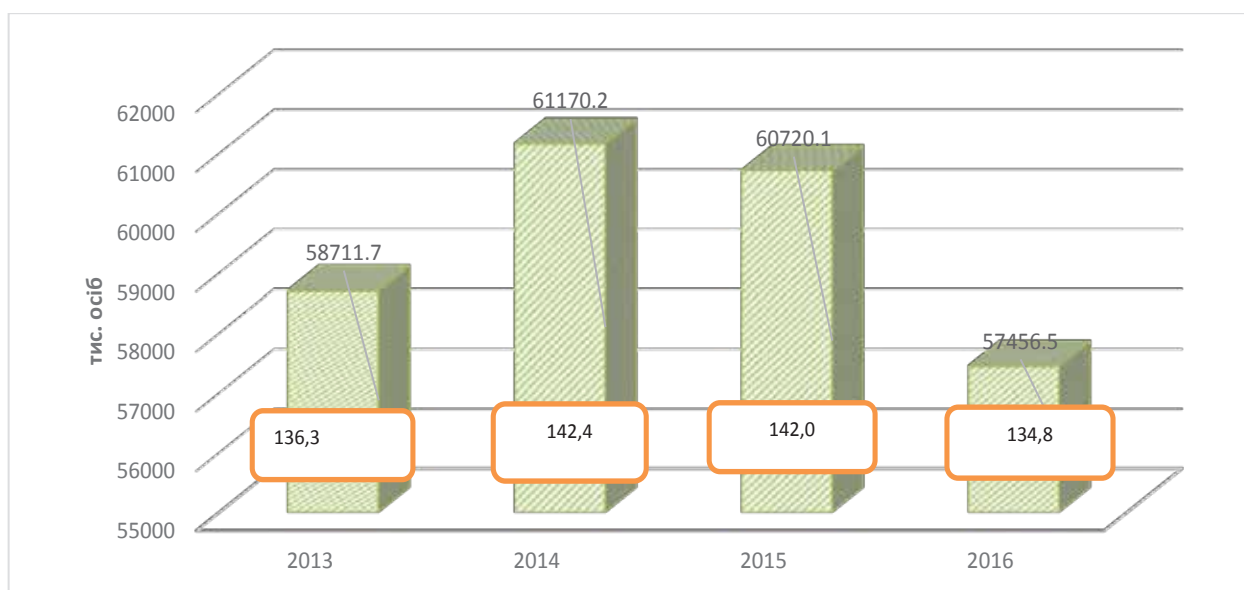
широкосмугових технологій радіодоступу та до значного збільшення обсягів мобільного Інтернет-трафіку. Протягом 2015 року суттєво зросли телекомунікаційні ресурси мереж у зв'язку із широким впровадженням на мережах рухомого (мобільного) зв'язку радіотехнологій третього покоління (3G).

Динаміка кількості абонентів мобільного зв'язку за період 2013-2016 рр. відображена на рис. 3.

Рис. 2. Структура доходів від надання різних видів послуг зв'язку за 9 місяців 2016 року, %

Джерело: побудовано на основі [5]

Рис. 3. Динаміка абонентів мобільного зв'язку у 2013-2016² рр. та забезпеченість населення мобільним зв'язком у розрахунку на 100 жителів

Джерело: побудовано на основі [5]

² Дані за 9 місяців 2016 року

Кількість абонентів мобільного зв'язку за 9 місяців 2016 року склала 57456,5 тис. осіб, що на 5,4% менше ніж у 2015 році (рис. 3). Спостерігалось зменшення кількості абонентів мобільного зв'язку у 2015 на 0,7% або на 450,1 тис. осіб у порівнянні з 2014 роком. При цьому у 2014 році, порівняно з 2013 роком кількість абонентів мобільного зв'язку зросла на 2458,5 тис. осіб, або на 4,2%.

Кількість абонентської бази мобільного зв'язку може зрости за рахунок розробки нової послуги переносимості телефонних номерів (MNP), тобто можливості абоненту переходити від одного оператора до іншого, не змінюючи свій номер (за планом запуск цієї послуги було намічено на другу половину 2016 р.) [6].

Аналогічну тенденцію до зростання демонструє показник забезпеченості населення мобільним зв'язком у розрахунку на 100 жителів, який у 2016 році склав 134,8%, що свідчить про високий рівень забезпеченості населення мобільним зв'язком. За

даними державної служби статистики України найнижчі показники забезпеченості населення мобільним зв'язком на 100 жителів спостерігаються у Тернопільській області 86,1 та Хмельницькій області 86,9, водночас, найбільші показники забезпеченості у м. Києві 229,8, у Донецькій області 163,78, та Харківській області – 163,2.

Місткість ринку послуг мобільного зв'язку у 2016 році складає 57,4 млн. осіб. Частка ринку компанії «Київстар» становить 44% абонентів (25,3 млн. абонентів). При цьому частка ринку найближчого конкурента компанії «МТС» становить 36% абонентів (20,7 млн. абонентів) (табл. 1).

Станом на 1 квітня 2016 року, кількість активних SIM-карток в Україні зменшилась порівняно з 2015 роком на 3,6 млн. і становила 57,1 млн штук, таким чином рівень проникнення мобільного зв'язку в Україні становив 133% [7]. Це зумовлено популярністю мобільних телефонів з 2-ма SIM -картками. Крім мобільних телефонів сім-картки вико-

Таблиця 1

Оператори мобільного зв'язку в Україні

Оператор	Технології	Кількість абонентів, млн.	Частка ринку
Київстар	GSM, UMTS	25,3	44%
МТС Україна/Vodafone	GSM, CDMA, UMTS	20,7	36%
Lifecell	GSM, UMTS	9,7	16,9%
Інтертелеком	CDMA	1,313	2,3%
Інші оператори			0,8%

Джерело: побудовано на основі [7; 8]

Таблиця 2

Найпоширеніші тарифи 3G для щоденного використання з невеликим трафіком

Оператор	Тарифний пакет	Абонплата, грн. в місяць	Трафік на місяць, Гб	Перевищення трафіка	Голосові зв'язки
Київстар	«Київстар Онлайн»	70	1	5 грн. за 50 Мб або за 40 грн. ще 1000 Мб	Повний безліміт при дзвінках в мережі. 60 хвилин на інші мобільні оператори.
Vodafone	«Vodafone Red S»	35	1	10 грн. за кожні 500 Мб	Повний безліміт при дзвінках в мережі. 30 хвилин на інші мобільні оператори.
	Vodafone Red XS	50	2	10 грн. за кожні 500 Мб	Повний безліміт при дзвінках в мережі. 50 хвилин на інші мобільні оператори.
lifecell	«Смартфон 3G+» пакет S	60	2	10 грн за 250 МБ на 5 днів	Повний безліміт при дзвінках в мережі і 100 хвилин на інші мобільні оператори.

Джерело: побудовано на основі [9]

ристовуються також в інших пристроях, які потребують зв'язку для передачі даних чи їх віддаленого керування (наприклад різноманітні промислові датчики, сигналізації, термінали, тощо).

Основними операторами є Київстар, Vodafone, МТС Україна та Lifecell, які разом займають понад 96% ринку мобільного зв'язку в Україні.

Розглянемо основні тарифи 3G для щоденного використання з невеликим трафіком. У цьому сегменті у кожного оператора є найбільша кількість пропозицій. Тому, щоб не перераховувати всі пакети поспіль, будемо орієнтуватися на середнє споживання середнім споживачем – до 1500 Мб трафіку в місяць (див. табл. 2).

Основними проблемами розвитку ринку мобільного зв'язку є [10]:

– погіршення сталості функціонування телекомунікаційних мереж та порушення майнових прав операторів та провайдерів телекомунікацій України на тимчасово окупованих територіях та на території проведення антитерористичної операції;

– низька ефективність управління телекомунікаційною мережею зв'язку загального користування України, відсутність Національного центру оперативного-технічного управління мережами телекомунікацій України;

– нерівномірність забезпечення споживачів телекомунікаційними послугами особливо у сільській, гірській місцевості і депресивних регіонах, у тому числі загальнодоступними телекомунікаційними послугами та послугами широкопasmового доступу до Інтернету;

– делегування повноважень органами місцевого самоврядування іншим суб'єктам господарювання (комунальним підприємствам) щодо організації доступу операторів телекомунікацій до об'єктів житлового фонду для розгортання будинкових розподільних мереж та нав'язування операторам телекомунікацій невластивих їм функцій з утримання елементів інфраструктури житлового фонду;

– нерегульованість питання забезпечення недискримінаційного доступу операторів та провайдерів телекомунікацій до елементів інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойко А. Б. Оцінка сучасного стану галузі зв'язку та інформатизації в Україні / А. В. Бойко // Економіка. Управління. Інновації. – Випуск № 1 (13). – 2015. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BBi%D1%8F/Downloads/eui_2015_1_6%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BBi%D1%8F/Downloads/eui_2015_1_6%20(5).pdf).
2. Зубко Л. В. Аналіз конкуренції на ринку мобільного зв'язку України / Л. В. Зубко, Т. Л. Зубко, Я. В. Сапега // «Економіка. Менеджмент. Бізнес». – № 3(13). – 2015. – С. 107-114.
3. Яцкевич І. В. Особливості конкурентоспроможності підприємств мобільного зв'язку України / І. В. Яцкевич, Ю. О. Жаданова // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті № 1(42). – 2013. – С. 210-224.
4. Усик С. П. Аналіз послуг мобільного зв'язку на ринку України / С. П. Усик, С. А. Пономаренко // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 341-346.
5. Офіційний сайт державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Послугу з перенесення номера мобільного телефону (MNP) впровадять у 2016 році, – УДЦР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.112.ua/suspilstvo/posluhu-z-perenesennia-nomera-mobilnoho-telefonu-MNP-vprovadiat-v-2016-rotsi-udtsr-249010.html>.
7. Українці поступово відмовляються від зайвих SIM-карт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://itc.ua/news/ukraintsyi-postепенно-otkazyivayutsya-ot-lishnih-sim-kart>.
8. Сьогодні компанії «Інтертелеком» виповнилось 15 років. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://itc.ua/news/segodnya-kompanii-intertelekom-ispolnilos-15-let>.
9. Сравнение тарифов 3G в Украине. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trushenk.com/sravnenie-tarifov-3g-v-ukraine.html#sravnenie3g-2>.
10. Звіт про роботу Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації за 2015 рік. – Київ: 2016. – 94 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nkrzi.gov.ua/images/news/11/1009/ZVIT_NCCIR_2015_FINAL.pdf.